

INFORMACJE. PRZEGLĄDY. RECENZJE

„Miejski Zeszyt Statystyczny”. Wydawca: Urząd Miasta Płocka, Wydział Rozwoju i Polityki Gospodarczej

W 2016 r. ukazał się 23. „Miejski Zeszyt Statystyczny”, którego autorkami są Małgorzata Kansy i Maria Sierandt. Publikacja ta, wydawana od 1994 r., ciągle jest wzbogacana nowymi informacjami. W zależności od potrzeb zgłaszanych przez miejscową społeczność dotyczą one samego Płocka, powiatu ziemskiego płockiego, niektórych miast województwa mazowieckiego czy też całej Polski.

„Miejski Zeszyt...” liczy tym razem 479 stron i składa się z 15 rozdziałów. Zawiera 385 tablic, czyli aż o 314 więcej niż pierwsza publikacja z tego cyklu. Każdy rozdział został poprzedzony komentarzem. Już sama objętość wydawnictwa świadczy o bogactwie zawartych w nim informacji statystycznych. Jak zauważają we wstępie autorki: *Potrzeba posiadania szczegółowych i różnorodnych informacji statystycznych nie podlega obecnie dyskusji. Tego typu informacje powinny być dostępne w takiej postaci, aby w każdej chwili można je było wykorzystać do podjęcia właściwej decyzji, także tej związanej z pozyskaniem inwestorów.* I rzeczywiście, inwestorzy, którzy chcą jak najwięcej dowiedzieć się o mieście, znajdą niezbędne dane w omawianym roczniku.

Rozległa problematyka poruszana w „Miejskim Zeszycie...” nie pozwala, by w krótkiej recenzji przeanalizować wszystkie rozdziały, dlatego ustosunkuję się tylko do części z nich.

Rozdział I pt. *Informacje o Płocku i samorządzie terytorialnym* zawiera 20 tablic. Tytuły niektórych zaskakują doborem tematyki i uszczegółowieniem. Przykładowo, w tabl. 1.4 *Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miasta Płocka w latach 2007—2015* zawarte są informacje o liczbie planów, powierzchni miasta objętej planami i gruntach o zmienionym przeznaczeniu. W tabl. 1.6 wymieniono 38 organizacji pożytku publicznego działających w Płocku, które w latach 2010—2016 otrzymały 1% podatku. W tabeli 1.8 wyszczególniono 13 miast partnerskich Płocka. Tabl. 1.9 to *Wybory „Płocczanina roku”* za lata 2000—2015. W tabl. 1.10 i 1.11 podano liczbę głosów otrzymanych przez kandydatów na Prezydenta RP w głosowaniu w 2015 r. ogółem

w Polsce, w tym w Płocku. W następnych przedstawiono podział mandatów w okręgu wyborczym nr 16 (Płock) uzyskanych w wyborach 25 października 2015 r. przez partie, ugrupowania oraz osoby indywidualne do Senatu (tabl. 1.17) i Sejmu (tabl. 1.18).

W rozdziale II pt. *Ludność Płocka* na wyróżnienie zasługuje tabl. 2.5, w której podano wiek mieszkańców miasta według płci w 2015 r. (najwięcej było osób w wieku 38 lat — 1076 mężczyzn i 1069 kobiet). W kolejnych tablicach podano, ile osób (z podziałem na płeć) napłynęło do miasta i z niego wyjechało. W 2015 r. liczba mieszkańców Płocka zmniejszyła się — w wyniku stałych przemieszczeń ludności — o 492 osoby, w tym na korzyść wsi — o 302. Największe straty dotyczyły mieszkańców w wieku 30—44 lata (210 osób, w tym na rzecz wsi — 144). Przyjmując osoby przemieszczające się (857) za 100%, można stwierdzić, że w napływie ze wsi pochodziło 72,3% z nich, a na wieś przeniosło się 68,3%. Jeżeli dodać do tego, że w mieście więcej było zgonów (1209) niż urodzeń żywych (1101), to liczba mieszkańców zameldowanych na stałe w Płocku zmniejszyła się w 2015 r. o 600 osób.

Tabela 2.41 zawiera informacje dotyczące płci i wieku osób zmarłych w latach 2012—2015. Po zsumowaniu tych danych dla czterech lat okazuje się, że kobiety stanowiły 54,2% mieszkańców Płocka, a ich udział w ogólnej liczbie zgonów wynosił 45,8%. W podziale na pięć podstawowych grup wieku udział kobiet w zgonach sięgał (w % ogółu zgonów w danej grupie wieku):

- 0—19 lat — 29,7;
- 20—39 lat — 23,3;
- 40—59 lat — 31,7;
- 60—79 lat — 39,5;
- 80 lat i więcej — 62,5.

Wyrażna jest nadumieralność mężczyzn w wieku do 79 lat. W innych polskich miastach struktura zgonów przedstawia się podobnie.

Omawiając rozdział III, zatytułowany *Rynek pracy*, warto skoncentrować się na tabl. 3.3—3.7, w których autorka podaje liczbę osób pracujących w Płocku. Według mojego rozeznania chodzi tu o ludność pracującą, ale niekoniecznie w Płocku. Użycie w tytule tabl. 3.3 określenia „pracujący w Płocku” pozwala utożsamiać ich z zatrudnionymi, a to nie są pojęcia tożsame¹. Pracujący mogą być zatrudnieni w różnych miejscowościach. W przypadku Płocka większość z ogółu pracujących mieszkańców będzie jednak zapewne zatrudniona na jego terenie. W „Roczniku Statystycznym Województwa Mazowieckiego 2016” wyraźnie zaznaczono, że dane o pracujących podawane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika. Warto wyjaśnić to zagadnienie, bo niezbyt obeznany z problemem czytelnik wyciągnie błędne wnioski. Uważam, że w tym zakresie należy nawiązać współpracę z powiatowym inspektorem ZUS — wykorzystać dane tej instytucji o osobach i firmach, które opłacają składki od zatrudnionych.

¹ Szerzej na ten temat Rakowski, W. (2010). Podregiony w idei zrównoważonego rozwoju województwa mazowieckiego. *Rocznik Żyrardowski*, 8, 327—347.

Pod tabl. 3.6. *Pracujący w głównym miejscu pracy* zamieszczono dwie uwagi. Pierwsza mówi o tym, że tablica nie obejmuje osób pracujących w firmach o liczbie zatrudnionych do 9 osób, rolników indywidualnych i duchownych. Druga, że *liczba pracujących jest zdecydowanie niższa od liczby zatrudnionych, gdyż wskazuje wyłącznie liczbę osób wykonujących określone czynności w danym dniu i pomija osoby będące na urlopach, zwolnieniach itp.* Ta druga uwaga nie jest prawdziwa w przypadku Płocka. Otóż według „Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2016” liczba pracujących mieszkańców Płocka w 2015 r. wynosiła 44037 osób, a zatrudnienie w mieście — 40060. Należy jednak pamiętać, że do grona zatrudnionych w Płocku wlicza się także osoby faktycznie zatrudnione w innych miejscowościach Polski. Przykładowo, ze względu na to, że siedziba PKO BP SA (centrala) mieści się w Warszawie, a Orlenu — w Płocku, ewidencyjnie zatrudnionych w placówkach PKO BP, a w przypadku Orlenu — na rozszaniach po kraju stacjach benzynowych czy w magazynach zalicza się do zatrudnionych w tych miastach. Tak więc faktyczne zatrudnienie jest tam mniejsze od statystycznego. Gdyby dodać do tego zatrudnienie w mikrofirmach, których w Płocku w 2015 r. było 11624, to liczba zatrudnionych ogółem przekroczyłaby 45 tys. osób. Żałować należy, że w rozdziale o majątku i finansach miasta brakuje danych o liczbie osób uiszczających podatek PIT. Można byłoby wtedy porównać liczbę płacących podatek z liczbą pracujących i zatrudnionych.

Liczba osób zatrudnionych decyduje o dochodach własnych miasta i o wzroście lub spadku liczby mieszkańców. Fakt, że od 1999 r. maleje liczba mieszkańców Płocka, jest spowodowany zmniejszeniem zatrudnienia. Z tego powodu analiza zatrudnienia to kwestia bardzo ważna, tymczasem w „Miejskim Zeszycie...” jest ono ewidencjonowane tylko częściowo (zatrudnienie w urzędzie miasta).

Warto jeszcze skonfrontować dane dotyczące pracujących w głównym miejscu pracy w Płocku z liczbą zarejestrowanych bezrobotnych w mieście w wybranych latach:

L a t a	Pracujący	Bezrobotni
2005	44505	12824
2006	44504	10215
2007	48127	8401
2008	50372	6412
2009	48039	7078
2015	45441	6383

Otóż w 2008 r. w porównaniu z 2005 r. liczba pracujących wzrosła o 5867 osób, zaś liczba bezrobotnych spadła o 6412. Z kolei w 2015 r. w stosunku do 2008 r. liczba pracujących zmniejszyła się o 4931 osób, przy jednoczesnym

braku zmian liczby bezrobotnych. Jak zatem wytłumaczyć, dlaczego przy spadku liczby pracujących nie następował wzrost bezrobocia? Być może część z nich podjęła pracę poza Płockiem. W tym czasie zaostrzono przepisy dotyczące rejestrowanego bezrobocia. Nie wydaje się jednak właściwe, że liczby odnoszące się do pracujących dotyczą tylko pracujących w Płocku.

Rozdział IV pt. *Majątek i finanse miasta* zawiera 22 tablice dotyczące majątku, dochodów, wydatków i zadłużenia Płocka. Można tu znaleźć dane o budżecie województwa mazowieckiego oraz ciekawe dane o najwyższych dochodach na mieszkańca miast na prawach powiatu w latach 2005—2015 w Polsce.

W rozdziale V pt. *Podmioty gospodarcze* na uwagę zasługują tabl. 5.4 *Spółki handlowe według rodzaju kapitału* oraz tabl. 5.8 *Podmioty gospodarki narodowej w Płocku według liczby pracujących w latach 2004—2015*. Z danych tej ostatniej wynika, że przez 12 lat ubyło 317 podmiotów (na ogólną ich liczbę w 2004 r. — 11941) o liczbie pracujących 250—999 osób, a pojawiło się 21 firm o liczbie pracujących 10—49 osób, 26 — o liczbie pracujących 50—249 i 3 — o liczbie pracujących 1000 osób i więcej.

W rozdziale VI pt. *Gospodarka mieszkaniowa* podano informacje o wydanych zezwoleniach na budowę oraz o mieszkaniach oddanych do użytku w latach 2009—2015 w Płocku, w innych miastach i powiatach województwa mazowieckiego oraz w Polsce. W tabl. 6.12 zamieszczono dane zarówno o zasobach mieszkaniowych Płocka w porównaniu z niektórymi miastami, jak i o zasobach według form własności i ich wyposażenia, w tym w gaz z sieci.

Rozdział VII dotyczy gospodarki komunalnej, rolnictwa i ochrony środowiska — zawiera aż 39 tablic. Podobnie bogaty materiał statystyczny prezentują rozdziały *Oświata i wychowanie* (38 tablic), a także *Kultura* (32) i *Pomoc społeczna* (28). Skromniej, ale równie wyczerpująco, przedstawione są informacje w rozdziałach *Studia i studenci* (12 tablic), *Śłużba zdrowia* (17), *Sport i turystyka* (21), *Porządek i bezpieczeństwo* (25) i zamykający „Miejski Zeszyt...” rozdział XV, zawierający dane o Polsce.

Należy pogratulować władzom samorządowym Płocka, że dysponują tak szerokim zestawem danych statystycznych i co roku je aktualizują oraz publikują, a więc udostępniają zainteresowanym. Część zgromadzonych tam danych wykracza poza informacje o Płocku, dając szersze tło i możliwość interpretacji, zwłaszcza jeżeli porównuje się dane dotyczące Płocka i innych miast na prawach powiatu. Ponadto istotne są informacje o powiecie ziemskim Płock i wybrane dane o województwie mazowieckim i Polsce. Sądzę jednak, że objętość „Miejskiego Zeszytu...” można zmniejszyć (np. o dynamikę, a właściwie tempo zmian, bo dotyczy to porównań rok do roku).

Pokuszę się o stwierdzenie — i myślę, że się nie pomylę — że niewiele jest miast w Polsce (zwłaszcza o podobnej liczbie mieszkańców), które wydają roczne zeszyty statystyczne. Czy jednak nie lepiej byłoby wrócić do tradycyjnej nazwy *Rocznik statystyczny*...?